

➤ Vzdělávací programy městské knihovny

Milé pedagožky, milí pedagogové!

Vaše profese je jedním z nejkrásnějších a současně nejzodpovědnějších povolání, které zeměkoule nabízí. Děkujeme vám za váš čas, odhodlání a neutuchající nadšení. Setkání s inspirativním učitelem může ovlivnit dětské uvažování na celý život. Mnozí z nás jsme toho důkazem. Knihovna jako instituce vždy stála pedagogům po boku jako místo podpory a pomoci. Rádi bychom, aby tomu tak bylo stále.

Na následujících stránkách vám představujeme besedy a další aktivity, které jsme pro vás a vaše žáky a studenty připravili pro nastávající akademické období. Věříme, že vás spektrum programů zaujme, a také se těšíme na vaše připomínky a komentáře.

Přejeme vám inspirativní čtení a těšíme se na brzká osobní setkání přímo v prostorách knihovny, které, jak víte, jsou nově rekonstruované, a tak velmi pohodlné a ke školám i veřejnosti otevřené a vstřícné.

Vaše komentáře a nápady směřujte, prosím, na vedoucí oddělení vzdělávacích programů a doprovodných aktivit, Miladu Rezkovou: rezkova@mekuc.cz.

Brzy na viděnou!

Hana Lumpeová

Milada Rezková

a celý tým Městské knihovny Mělník

Besedy v dětském oddělení pro žáky MŠ, ZŠ a SŠ a školní družiny

Objednávky besed: knihovna@mekuc.cz či osobně v knihovně

Besedy je možné po dohodě s pedagogem přizpůsobit věku žáků.

Doba trvání: obvykle 45 minut (po dohodě lze i jinak).

Besedy, workshopy a přednášky z nabídky lze po dohodě objednat také pro mimoškolní skupiny, případně rodinné skupiny, elektronicky na adrese: knihovna@mekuc.cz.

MŠ / ZŠ I. stupeň – děti 5–12 let

TAJEMSTVÍ ZA SNĚHOVÝM KNÍRKEM ANEB SLOVA JSOU NOSITELI OBSAHU

Besedou provází Milada Rezková

Veselá beseda pro děti předškolního a mladšího školního věku.

Jak pojmenovat literární postavu? A proč je někdo protivný už podle jména? Může být pan Ubohouš Šidil dobrým starostou? Kde pracuje paní Rozinka Sladká? Kreativní čas s Miladou Rezkovou, autorkou knížek pro děti a redaktorkou dětského časopisu Raketa.

Cílem besedy je podpora čtenářské gramotnosti u dětí předškolního a mladšího školního věku, a to formou střídavého čtení knihy Tajemství za sněhovým knírkem, povídání o významu pojmenování literárních postav a vymýšlení vlastních originálních nápadů.

ZŠ I. a II. stupeň / SŠ – děti 6–12 a 13–16 let, mládež 17–19 let

INFORMATIKA aneb EXPEDICE KNIHOVNA

Besedou provází Regina Svobodová

Knihovna umí mnohem víc než jen půjčovat knihy. Co rádi čtete? Umíte najít knížky, které vás zajímají? Jak knihovnice vědí, kam zařadit vrácené knihy? Proč se knihy rovnají podle abecedy? Proč některé knihy v knihovně nejsou? Co všechno si v knihovně můžete půjčit? Umíte s knihami zacházet? Víte, že seznam knih z veřejné knihovny je volně dostupný na internetu? Nebojte se zeptat knihovnic. Naučte se vyhledávat knihy v on-line katalogu.

Čtenáři, kteří poprvé navštíví knihovnu, mohou být překvapeni množstvím knih, které knihovna nabízí. Cílem setkání je sdělit dětským návštěvníkům vše potřebné. Malí čtenáři se seznámí s maskotem dětského oddělení netopýrem Čtendou. Následuje dobrodružná cesta mezi regály, která návštěvníkům pomůže zorientovat se v prostoru a najít knihy a časopisy na oblíbená témata. Čtenáři se také dozvědí, že si osobně nebo prostřednictvím webu mohou zamluvit knihu, která je právě půjčená. Mnozí jistě ocení PC stanice, kde lze využít internet, a v on-line katalogu se naučí vyhledávat tituly podle jména autora, názvu díla nebo podle klíčového slova.

Informace se strukturují podle věku. Historie katalogizace nebude zajímavá pro děti ze ZŠ, ale je vhodná naopak pro studenty gymnázia jako nezbytná zkušenost pro jejich další studium.

ENCYKLOPEDIE aneb ZA KRÁSOU LIDSKÉHO POZNÁNÍ

Besedou provází Regina Svobodová

Znáte význam slova encyklopedie? Co najdete ve slovníku nebo lexikonu? Máte doma atlas? Umíte použít rejstřík? Je to totéž co obsah? Zkusíme si, jak najít v knihovně tu správnou knihu i jak se hledá v rejstříku. Prověříme vaši znalost abecedy, schopnost pracovat ve skupině a zkusíte interpretovat údaje, které jste si sami vyhledali.

Smyslem setkání je představit dětem naučné knihy, které na základě krátkých hesel popisují a vysvětlují pojmy. Děti se naučí vyhledávat prostřednictvím jmenného a názvového rejstříku. Objeví rozdíl mezi obsahem a rejstříkem. Děti si samy vyzkouší vyhledávat tituly. Protrénují práci ve skupině, ale i schopnost samostatnosti v otázkách porozumění textu a prezentace dohledaných informací. Použijeme rovněž projektor s atraktivní prezentací.

Věkové skupiny členíme specifickým výběrem titulů a stupňovitou složitostí při vyhledávání.

LIDOVÁ SLOVESNOST aneb MLUVÍM, JAK MI ZOBÁK NAROST

Besedou provází Regina Svobodová

Co je pojem lidová slovesnost? Hráli jste čáru? Slyšeli jste kramářskou píseň? Jsou bez práce koláče? Plave mýdlo po Vltavě? A co nese Štěpán ve džbáně? Zpívala vám maminka ukolébavku? Byl Honza opravdu hloupý? Které zvířátko doprovázelo rytíře Bruncvíka? Co skrývá tajemné slovo přástky? Víte, co je tatar? Lidová slovesnost zahrnuje prakticky všechno mluvené, rýmované a zpívané slovo, které bylo šířeno dnes neznámými vypravěči pro pobavení, zasmání, poučení i zamyšlení.

Pro nejmladší návštěvníky máme připraveny ukázky říkadel, hádanek a popěvek typu: „Travička zelená“ nebo „Prší, prší“, připomeneme si rozpočítadla, hry v kuličky či na krvavé koleno. Použijeme TV titul Chaloupka na vršku, který podle aktuálního ročního období využijeme k připomenutí lidových tradic (masopust, Velikonoce, svatojánské ohně, dožínky, Dušičky, sv. Barbora, Mikuláš a Vánoce...). Představíme si knihy obsahující lidovou slovesnost – pohádky, říkadla, zpěvníky atd.

Starším čtenářům představíme knihy, které shromažďují národní poklady. Nebudou chybět tituly od B. Němcové, bratří Grimmů, F. L. Čelakovského či K. J. Erbena. Připomeneme sbírky pohádek ze světa – ruské, německé, indické, indiánské, australské, japonské, čínské... Podíváme se na Krkonošské pohádky, konkrétně velikonoční téma otevírání skal v době čtení pašijí, kde se snoubí tradice, pověry a tajemství. Zkusíme znalost pranostik a přísloví v kvízu a pokusíme se o anekdoty vč. výkladu jejich smyslu (rozlišení mezi „vtipem“, tj. účelovým pobavením a „anekdotou“, tj. příběhem s poučením, často bez pointy).

Studenty jistě zaujmou ukázky kramářské písně a ukázky argotu z různého prostředí. Využijeme nově vydané reedice pověstí a legend Pověsti z Kokořinska, Mšenska a Podbezděží. Připomeneme aktivity regionálního muzea. Zmíníme letitou aktivitu folklorních soborů Jarošáček a Jarošovci a s nimi spojenou tradici mezinárodních folklorních festivalů Mělnický Vrkoč.

Věkové skupiny členíme specifickým výběrem titulů a odbornou náročností zvolených témat.

REGION MĚLNÍK aneb VESELE KE KOŘENŮM

Besedou provází Regina Svobodová

Co víte o vzniku Mělníka? Tušíte, co znamená, že Mělník je věnné město? Víte, že tu sídlila kněžna Emma, která dokonce razila vlastní mince? A že údajně v kopci plném tunelů, na kterém Mělník stojí, je někde ztracený poklad? Slyšeli jste, že starý most přes Labe vypadal úplně jinak? Znáte skvělé a známé rodáky a literární i hudební hvězdy, které zde působily? Znáte pověst, která se váže k Mělníku a okolním obcím? Víte, že studna pod náměstím Míru je nejširší v republice? Mělník je oblíbenou destinací filmařů, vzpomenete si na nějaké známé filmy nebo seriály?

Pro nejmenší čtenáře je určeno čtení pověstí s pohádkovými prvky, krátká historie Pšova a teorie o vzniku názvu Mělník, z archivu ČT ze série Dějiny udatného národa českého použijeme ukázkou O kněžně Ludmile.

Starším žákům zmíníme pověsti, které už nejsou zdaleka tak pohádkové (např. Petrovští, O prstu oběšencově), odkryjeme historii Pšova a základy vzniku města Mělníka. V návaznosti na pověsti vysvětlíme pojem královské věnné město a s tím propojené osobnosti královen, které zde pobývaly.

Zalistujeme obrazovými publikacemi o Mělníku. Připomeneme činnost Turistického informačního centra a s tím spojenou krátkou vizuální prohlídku památek (např. virtuální prohlídka podzemí), filmová ukázka přiblíží nalezení denáru kněžny Emmy – Záhady Toma Wizarada atp.

Studentům nabízíme prezentace osobností, které Mělník proslavily v literárním, uměleckém a hudebním světě (Levý, Krombholc, Dyk...). Zmíníme knihu Ludvíka Böhma a spolu s ní historii vzniku Mělníka, nezbytnost zaznamenávání historických událostí do kronik, termín královská věnná města atd. Jako zajímavost zmíníme výňatek o osobnosti Kristiána Lobkowicze jako závodníka. Dále použijeme při prezentaci knih tituly současných autorů Purše, Kiliána, Klihavce a Lojky a knihy, kde figuruje Mělník a okolí. Připomeneme literární klub Pegas, který ve své tvorbě vychází z místních lidových tradic atd. Krátce zmíníme častou „účast“ Mělníka v TV seriálech a filmech. Dle zbývajících času provedeme čtenáře knihovnou.

Věkové skupiny členíme specifickým výběrem titulů a odbornou náročností zvolených témat.

ZŠ II. stupeň / SŠ – děti 13–16 let, mládež 17–19 let

DEFACTO aneb KRITICKÉ MYŠLENÍ V ONLINE PROSTŘEDÍ

Workshopem provází Jana Volková

Cílem je naučit žáky a studenty kriticky přemýšlet o informacích, které se na ně denně hrnou jak z médií, tak ze sociálních sítí.

V průběhu workshopu se účastníci dozvědí, jak rozpoznat kvalitní zdroje informací. Ukážeme si, jak funguje manipulace v médiích, proč je důležité si ověřovat informace a jak se bránit proti kyberšikaně. Workshop je interaktivní a účastníci při něm využívají vlastní chytré mobilní telefony.

Projekt DeFacto workshopů rozvíjí Městská knihovna v Praze ve spolupráci s Katedrou informačních studií a knihovnictví FF Masarykovy univerzity. Workshop zvítězil v soutěži organizace Public Libraries 2030 o nejlepší aktivitu v oblasti mediálního vzdělávání v evropských knihovnách za rok 2019. Spoluautorovi workshopu, Ondřeji Hudečkovi, byla udělena cena MARK 2020 za mimořádný přínos knihovníka do 35 let. Cenu uděluje Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR.

KOMIKS A JEHO PODOBY VČERA A DNES

Přednáškou provází Martina Blažeková

Komiks spojuje formální a obsahovou stránku knih jiným způsobem než ostatní žánry. Jedná se o médium vstřícné ke čtenáři, protože sdružuje obraz a psané slovo. Je tomu skutečně tak? Čím se liší od klasicky psaných knih a co mu propůjčuje vizuální stránka? Je možné zobrazit komiksem ta nejvážnější témata? Jaká je jeho historie a co mu předcházelo? A proč se mu říká deváté umění? Na tyto a další otázky se pokusíme najít odpověď v lekci pro žáky druhého stupně základních škol a studenty středních škol.

Na úvod si vysvětlíme některé termíny, které s komiksem souvisejí: sekvence, panel, monolog, strip. I když se žánr komiksu může zdát relativně mladý a související například s filmovým uměním, ukážeme si, že kořeny tohoto média jsou staré tisíce let a měly svůj původ už ve starověku. Na jednotlivých ukázkách účastníci uvidí, jakým způsobem se komiks měnil, čím byl ovlivněn ten český a čím se liší od toho zahraničního. Na krátkém promítání si ukážeme, jak se může komiks stát předlohou pro film a co je v něm potřeba změnit, aby se adaptace povedla.

Porovnáme jeho podobu v dětské literatuře a podobu, která znázorňuje ty nejvážnější události 20. století způsobem, jakým by se to klasické knize nepovedlo. Nakonec si v malé tvůrčí dílničce žáci mohou vyzkoušet, jaké je to vytvořit jednoduchý krátký komiks na téma „Jak vypadala naše cesta na dnešní lekci o komiksu“.

Besedu je možno zakomponovat do učebních osnov jako hodinu zaměřenou na specifickou kapitolu v literatuře a umění.

KNIHA A JEJÍ PŘEKLAD

Přednáškou provází Martina Blažeková

Proč a k čemu potřebujeme překládat knihy? Jak se mění jejich význam převedením do jiného jazyka? Mění se původní příběh přenesením do jiného kulturního kontextu? Proč je překládání poezie tou nejtěžší disciplínou? Jakým způsobem spolu komunikují původní díla a jejich překlady? Nejen na tyto otázky se pokusíme společně najít odpověď, a proniknout tak do zvláštní disciplíny, která nám stovky let zpřístupňuje příběhy, kterým bychom bez znalosti původního jazyka nemohli porozumět.

Smyslem semináře je představit žákům druhého stupně základních škol a studentům středních škol způsob, jakým se cizojazyčné knihy převádějí nejen do jiného jazykového kódu, ale i do rozdílného kulturního kontextu. Překlad je samostatná disciplína zahrnující interpretaci knihy, dodržování původního obsahu i formy, ale i přirozené odklonění od originálu, které je nutné k převedení do cizího jazyka. Na jednotlivých ukázkách účastníci uvidí, kde se od

původního díla autor odklonil víc a co to s původním dílem udělalo jazykově i významově. Ukážeme si, co je doslovný překlad a proč jeho použití není žádoucí. Nastíníme historii překladů, a to včetně těch nejstarších sahajících až k Bibli. Vysvětlíme si, jak se měnilo postavení překladatele od anonymních autorů až k současnosti, kdy je překlad autorským dílem chráněným copyrightem a lze za něj obdržet prestižní ocenění. Ukážeme si, jak fungují internetové překladače, jak se v průběhu několika let zlepšily a kdy a jak je možné je v práci na překladu využívat. Součástí semináře by měla být malá tvůrčí dílnička, kde by si studenti i žáci vyzkoušeli překlady krátkých vět či textů z anglického originálu (popřípadě německého – dle preferencí) do českého jazyka. Touto praktickou částí by sami odhalili úskalí práce na překladu, ale i radost z toho, kdy se práce povede a původní dílo se stane srozumitelným i pro ty, kteří původní jazyk knihy neovládají.

Besedu je možno zakomponovat do učebních osnov jakožto hodinu zaměřenou na specifickou kapitolu českého jazyka a literatury.

Uvítali byste i další témata besed, workshopů a přednášek pro žáky? Rádi vám vyjdeme vstříc, váš názor nás zajímá. Těšíme se na vaše návrhy na e-mailu knihovna@mekuc.cz.

O KNIHOVNICÍCH

MILADA REZKOVÁ (nar. 1979) je absolventkou oboru Jazyková a literární kultura na UHK a magisterského programu filosofické fakulty v Plzni s názvem Evropská kulturní studia. Je autorkou mnoha ceněných dětských knih pro prestižní nakladatelství, jako jsou Labyrint, Paseka, Yinachi či Albatros. Na knihách pravidelně spolupracuje s předními ilustrátory a grafiky, například s Lukášem Urbánkem a Jakubem Kaše (Knihy o doktoru Rackovi, Babočky 2010, Hurá na kajak! 2012 atp.), Marií Urbánkovou (Tajemství za sněhovým knírkem 2017), Janem Šrámkem a Veronikou Vlkovou (To je metro, čéče! 2019). Některé její knihy vycházejí v cizích zemích (Neboj, neboj! 2017, Velký Bobek 2018).

REGINA SVOBODOVÁ (nar. 1968) je zkušenou knihovnicí a nezníčitelnou milovnicí všeho, co souvisí se čtenářstvím. Po maturitě na gymnáziu pracovala jako pedagožka na základní škole a práce s dětmi ji provází prakticky celý život. V posledních letech se intenzivně věnuje fenoménu knihovnictví, vymýšlí vzdělávací aktivity, které by široké veřejnosti přiblížily jedinečnost knihovního prostředí. Ve svém oboru se stále zdokonaluje a vzdělává. Regina je pro knihovnu zdrojem nikdy nehybnoucí energie a také je ideovým otcem i matkou našeho maskota Čtendy.

JANA VOLKOVÁ (nar. 1979) je textilní výtvarnicí, pedagožkou a absolventkou psychosociálních věd na Husitské teologické fakultě UK. Je také výraznou členkou mělnického Studia Eko-logika, které se v našem regionu intenzivně zaměřuje na environmentální výchovu. Dlouhodobě se věnuje vzdělávání dětí se speciálními potřebami a je zapálenou lektorkou mimoškolního vzdělávání a volnočasových aktivit. Systematicky se celoživotně vzdělává (Aktivizační pracovník v sociálních službách, Telefonická krizová intervence akreditovaný vzdělávací kurz MŠMT, Kurz pro koordinátory dobrovolníků, Odborný kurz pro sociální pracovníky působící v oblasti poskytování služeb občanům se ZDP). V minulosti byla dobrovolnicí linky důvěry.

MARTINA BLAŽEKOVÁ (nar. 1982) je absolventkou Literární akademie Josefa Škvoreckého v oboru tvůrčí psaní – redakční práce. V současnosti se v rámci doktorského studia na FF UK věnuje české a slovenské poezii. V nakladatelství Fra publikovala sbírku básní Lom (2013), české a slovenské básně a prózy v časopisech Souvislosti, Host, Tvar, Rukopis, A2 aj. a v italské antologii Sei poeti cechi. Ze slovenštiny přeložila román básníka Ivana Štrpky Rukojmí, povídku Obecný nosič Ladislava Grosmana, esej Alfréda Višného (Odkrývání pramenů Josepha Sheridana Le Fanu) nebo část prózy Petra Juščáka ...a nezapomeň na labutě. Věnuje se recenzím, redakční a pedagogické činnosti.